

Słowo wstępne

4 czerwca 1989 roku Polacy odrzucili komunizm. Czerwcowe wybory obnażyły wewnętrzną destrukcję PRL, gospodarczą ruinę i poziom frustracji komunistycznej władzy. Przede wszystkim jednak pokazały całemu światu polskie pragnienie wolności. Pokazały odwagę, determinację i nadzieję Polaków. Pokazały polską wiarę w to, że Rzeczpospolita należy do wolnego świata.

Polacy pierwsi w tej części Europy bez przemocy sami wywalczyli niezależność i suwerenność. Podziemna epopeja Solidarności, łączącej od roku 1980 różne środowiska opozycyjne, jej dramatyczne losy w stanie wojennym, konsekwentna otwartość i gotowość do dialogu sprawiły, że pojęcie „solidarność” na trwałe zapisało się jako jedna z najważniejszych europejskich wartości. Wielkie zmiany w Europie – zerwanie żelaznej kurtyny – zaczęły się w Polsce.

Byliśmy wtedy razem. 4 czerwca był zwycięstwem demokratycznego porządku prawnego nad komunistyczną dyktaturą i bezprawiem. Zwycięstwem pragnienia praworządności i podstawowych obywatelskich praw: głosu, sumienia, wyznania, własności, nad systemem, który prawo wykorzystywał i szkodził jego etosowi. Chciałbym, by ten dzień na trwałe zapisał się w świadomości Polaków jako powód do dumy i inspiracja dla obywatelskiego zaangażowania. Aby 4 czerwca przypominał stale o najważniejszych wartościach i wydarzeniach, które umożliwiły Polsce odzyskanie suwerenności, odbudowę demokratycznego państwa prawa. Zależy mi na tym, by tegoroczne 25-lecie Wolności zainspirowało nas wszystkich do dalszego działania. Aby bilans osiągnięć Polski stał się wyraźnym i zobowiązującym punktem odniesienia, podstawą do wytyczenia nowych zadań i sformułowania kolejnych wielkich celów.

Przez ostatnie 300 lat europejskie państwa budowały swój dobrobyt. Każdy naród inną drogą szedł do demokracji i wolności. Każdy inaczej widzi swoją rolę i swoją pozycję w europejskiej wspólnocie. Dramatyczne losy kijowskiego Majdanu, dynamika zdarzeń na Ukrainie, militarna ingerencja na Krymie poruszyły opinię publiczną na całym świecie. Nam, Polakom, uświadomiły tym wyraźniej, jak wiele osiągnęliśmy, jak słuszne były nasze decyzje, nasze wybory i nasze trudne reformy. Polska jako członek najsilniejszego sojuszu militarnego na świecie – Paktu Północnoatlantyckiego – jest dziś krajem bezpiecznym. Jako członek Unii Europejskiej trwale umacnia swoją pozycję w regionie. Jestem dumny z tego, że Polskę wciąż stać na solidarność. Zabiegamy o przewyższenie podziału na Europę dwóch prędkości, o budowę nowoczesnego systemu bezpieczeństwa i o to, by nasza wspólnota nie utraciła wrażliwości na krzywdę i aspiracje narodów, które tęsknią do wolności.

Obejmując urząd premiera w roku 1989, Tadeusz Mazowiecki powiedział, że „Polska będzie inna, jeśli zechcą tego wszyscy”. Dziś, podsumowując nasze dokonania, widzimy, że Polska jest inna. Stale się rozwija, stale unowocześnia. Polska gospodarka zdołała utrzymać ścieżkę wzrostu nawet w czasie światowego kryzysu. Polskie społeczeństwo zaakceptowało najtrudniejsze reformy, ufając, że umożliwią one szybki rozwój kraju. Nie wszystko nam się udało. Nie wszyscy zdołali skorzystać z tych przeobrażeń, ale wszyscy jesteśmy wolni. Bezpieczeństwa Polski strzegą mocne sojusze, nowoczesne systemy obronne i armia, która wciąż się modernizuje.

W państwie demokratycznym nie ma wolności bez prawa. Silne państwo ma dobre prawo i obywateli, którzy nie uchylają się od obywatelskich powinności i nie boją podejmowania trudnych decyzji. Konstytucja Rzeczypospolitej z roku 1997 jest jednym z filarów nowoczesnej Polski – i najwymowniejszą gwarancją naszej wolności. 25-lecie Wolności, które świętujemy, to też 25 lat pracy wybitnych przedstawicieli doktryny prawnej, zaangażowanych członków Trybunału Konstytucyjnego, sędziów i całego środowiska prawniczego. Pozytywna ocena polskiego przewodnictwa w Unii Europejskiej – której członkami jesteśmy zaledwie 10 lat! – zachęciła nas tym bardziej do podjęcia dalszych kroków i reform. Jestem przekonany, że podniesienie jakości procesu stanowienia prawa, usprawnienie funkcjonowania administracji publicznej, wzmocnienie znaczenia procesu oceny skutków regulacji podniosą zaufanie i kulturę prawną Polaków. Szukając najlepszych praktyk dla rozwoju przedsiębiorczości, ogromną troską otaczamy też dziś polskie rodziny, by stworzyć klimat sprzyjający ich powiększaniu, ułatwieniu dostępu do dobrej opieki i efektywnej edukacji najmłodszych.

Dla wielu młodych rodziców i studentów, którzy wkraczają dziś w dorosłe życie, 4 czerwca 1989 roku to tylko historyczna data. Urodzili się już w wolnym kraju. Konfrontują realia swojego życia z perspektywami europejskich rówieśników. Dla nich musimy wciąż intensywnie wyrównywać straty dekad komunizmu, kształtując optymalny system dla dalszego rozwoju, przestrzeń dla polskiej kreatywności, energii i przedsiębiorczości. Talenty Polaków są przecież naszym wielkim narodowym bogactwem.

Autorzy wielu tekstów tego wyjątkowego tomu „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego” są również współautorami polskich przemian. Prześledzenie procesu przeobrażeń ustrojowych z punktu widzenia zmian w polskim prawie, w polskiej ekonomii i społeczeństwie to wspaniała lekcja troski o wolność i odpowiedzialności za państwo. Lektura tego imponującego zbioru osobistych refleksji pozwala spojrzeć głębiej na cały proces polskiej transformacji i ujrzeć wyraźniej, co jeszcze przed nami. Jestem wdzięczny Pani Profesor Teresie Rabskiej i całej redakcji „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego” za tak mocny znak zaangażowania w świętowanie 25-lecia Wolności. Interdyscyplinarność, poszukiwanie wspólnej płaszczyzny

wymiany doświadczeń, to znakomity model współpracy, który przekazują Państwo kolejnym pokoleniom. Otwartość na dialog – autorytetów i dziedzin – buduje poczucie więzi i zobowiązuje do odpowiedzialności za słowo. Wszystkie te wartości są Polsce wciąż potrzebne. Zadaniem o fundamentalnym znaczeniu dla Polski jest dziś współpraca studentów, naukowców i przedsiębiorców. Przez 25 lat kształtowania suwerennego, demokratycznego państwa prawa przekonaliśmy się nieraz, że w jego konstrukcji i rozwoju konieczne są dialog i zgoda narodowa.

Składając wyrazy uznania Autorom i Redakcji, życzę, by „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” cieszył się niesłabnącym autorytetem wśród naukowej społeczności. Czytelników zachęcam do lektury tego okolicznościowego wydawnictwa, która pozwoli im przez refleksję uczestniczyć w uroczystych obchodach 25-lecia Wolności.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej